

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Váci-körút 18,
hová minden küldemény
intézendő.

POLITIKAI JELLEGŰ,
ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI: SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve... 16 kor.
Fél évre 8 »
Negyedévre 4 »

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom

Babylonia. Irta: Szabolcsi Miksa. — Az örök szövetkezetek. Irta: Komáromi Sándor. — A »Hivek egylete« alapszabály-tervezetéből. — Izraelita ösztöndíjak. — Az »Imit« székesfehérvári felolvasó estje. — Adler Mór. — Román zsidók vándorlása. — Vészi József. — Hírek. — Közgazdaság. — Pályázatok. — Hirdetések. A mellékleten: Moria (Jeruzsálem) hegyének története. (3 képpel.) — Manuella szonettjeiből. Fordította: Patai József. — Eszter. (Jean Racine műve.) Ismerteti: Wilhelm József. — Apa és fia. (Tárca.) Irta: Erdősi Dezső. — A biblia és a modern felfedezések. Irta: Dr. Edelstein Bertalan. — Két nemzetség harca. Irta: Orzeszkova P. Eliz grófné.

Naptár:

Vasárnap (1903. márczius hó 15.) 5663. Ádár hó 16-ika. Hétfő 17-ike. Kedd 18-ika. Szerda 19-ike. Csütörtök 20-ika. Péntek 21-ike. Szombat 22-ike. Parsasz Poro. Hetiszidra: Vájákhél. [Mózes II. könyve 35. fejezete kezdetétől a 38. fejezet 21-ik verséig.] Haftora: Vájhi devár Hássém éláj lémór. ... [Ezekiél 36. fejezete 16-ik versétől a fejezet végéig.]

Babylonia.

Theologusok és világi tudósok visszaverték a támadást, melyet Delitzsch Frigyes és hivei a biblia ellen intéztek. Megalapították újból, hogy Izrael, kit a szentírás az Ur elsőszülött fiának mond (Mózes II. 4. 22.), volt az első, aki a monotheizmust hirdette. Nem előzte meg ebben sem Akad, sem Szumer, sem Assur, sem Babel. Izraeltől e dicsőséget el nem vitathatja senki és semmi, sem babylonisták, sem egyéb töredezett táblácskák. Izrael tanította először az embereket az Egyistenre, a tiszta erkölcsre: ez megingathatlanul áll, akárcsak maga az igazság.

Kérdezik azonban a babylonisták: Hát tagadjátok Babylonia befolyását Izraelre?

És mert a kérdés nekünk is szól, kiknek írásait (ugy válaszunkat a német császár levelére, mint az előző számban megjelent Mózes és Hamurabbi czimű cikkünket) fordítások révén Berlinben is észrevették, — felelni akarunk e kérdésre elfogultság és harag nélkül.

*

Mi is a kérdés?

Tagadjuk-e Babylonia befolyását Izraelre?

Dehogyan tagadjuk. Hisz akkor a bibliát tagadnók.

Babel hatása Izraelre óriási volt. Ábrahám a babyloniai Urban született, családjával onnan indult Kánaánba, hogy az Egyetlenegy nevét hirdesse (2006-ban a rendes időszámítás előtt), 1400 évvel később Nebukadneczar, Babylonia királya legyőzi az első zsidó királyság seregeit, Jeruzsálemet földulja, a szentélyt fölperzseli és a

zsidókat rabságba hurcolja Babyloniába. Hetven évig marad ott Izrael népe, mikor Babylonia leverője, Kürosz, perzsa király a zsidókat visszatérésre szólítja föl régi hazájukba, mire Zerubábel 42 ezer zsidót vezet az elpusztult Jeruzsálembe s megkezdí annak és a szentélynek fölépítését. Nyolczvan évvel később megjelenik a tulajdonképpeni regenerátor: Ezra, ki Babyloniából új zsidó csapatokat vezet Judeába. Ezek a visszatérők, szintugy Zerubábel kolóniájának az utódai már csak *babyloniai nyelven* beszélnek, úgy hogy Mózes könyveit ezen a nyelven kell nekik magyarázni. Ez a nyelv maradt azután a köznép nyelve. De nem csak a nyelvet tanulták el a babyloniaiaktól, hanem a babyloniai írást is magukévá tették. Azontul Mózes könyveit is babyloniai írással írják. — Nem elég nagy hatás ez?

De azután sem szabadultak föl a babyloniai befolyás alul, ha maga Babylonia el is vesztette függetlenségét. Mert hatalmas kulturája hódító között is hódított. Izrael legnagyobb tanítója a második zsidó királyság idejében: Hillel, Babyloniából vándorolt Palesztinába, csakugy, mint előbb Ezra. És a zsidók szellemi élete második királyságuk elpusztulása után Babyloniában éri el legnagyobb virágzását. Hiszen ott készült a *babyloniai* talmud.

Babyloniában, melyet a rómaiak teljesen sohasem foglaltak el, nemcsak hatalmas zsidó főiskolák állottak fenn, de egy-egy időre zsidó

fejedelemségek is támadtak, melyek alá voltak ugyan vetve vagy a perzsák, vagy a partusok, vagy a kabárok fönnhatóságának, de belülről függetlenek voltak. Saját törvénykezésük, saját politikai adminisztrációjuk és saját főnökeik, illetve fejedelmeik voltak. Hisz ugyancsak Baby-loniában történt, hogy egy független tartomány (Adiabene) királyi háza a zsidó vallásra tért, akár-csak 800 évvel később a kozárok királyi háza a mai Kaspitenger partjain, melyet akkor Kozár-tengernek hívtak.

Ezeket tudva, egyszerűen nevetséges volna, ha tagadni akarnók Babylonia hatását Izraelre. Nem is jut ez eszébe senkinek sem. A biblia, melynek 24 könyvében 286-szor (írva: *kétszáz-nyolczvanhatszor*) találkozunk Bábel nevével, nem egy helyen magasztalólag szól Bábel nemzetéről, még akkor is, midőn mint ellenséget tünteti föl. Jeremiás próféta »hős nemzetnek, örök időktől való nemzetnek« mondja Bábel nemzetét. (Jeremiás 5. 15.) — Örök időktől való nemzetnek, mert vannak irott törvényei és mert van írása, jegyzik meg a talmudbölcsek. Mert a nemzetet igazságszolgáltatása és irodalma teszik azzá. Ami meg a talmud korát illeti, elég, ha arra utalunk, hogy a nagyobbik talmud, mint már említettük, egyenesen predikátumul viseli a »babyloniai« nevezetét.

Nem kellett tehát a babyloniai kiásatások arra, hogy bizonyítsák a babyloniaiak hatását Izraelre. Megvan ez magában Izrael írásaiban, de semmiféle kiásatás nem bizonyítja még eddig és nem fogja bizonyítani soha, hogy a monotheizmus eszméjét, tanát Babyloniától vette Izrael.

Hogyan? Mózes Babyloniától tanulta volna el azt, hogy az isten egy, egyetlenegy; hogy ezt az egyetlenegy istent csak szeretet gyakorlásával, tiszta étellel lehet szolgálni, — mikor kilenczszáz esztendővel később Babylonia isteneit, élükön Bélus főistennel, 150 szekeren hurczoltatja Susanba a győzedelmes Xerses király? Mikor Dárius szünteti meg Babyloniában a Molochkultuszt, mely emberáldozattal járt? Mikor maguk a kiásott babyloniai táblák az isteneket olyan lényeknek tüntetik föl, kik csellel ejtik meg egymást. Erkölcsstelen, gyalázatos istenek, kik hasonló morálra tanítják az embereket.

És ha igaz is, amit Delitsch Frigyes állit, de amit a többi asszyriologus tagad, hogy t. i. néhány kiásott táblácskán rajta van az Ihv neve mint istennév: mit mond ez, mikor azokon a táblácskákon más istenek is figurálnak? Nem az Ihv teszi a monotheizmust, hanem az a *tan* — és ezt a tant Izrael hirdette először — hogy Isten, kinek neve IHVH, azaz az örökkön létező: egyetlenegy. Világ alkotója ő, minden nép Ura, minden ember sorsának az intézője, jóságos,

mindenható, egyetlen isten, ki az ember javát, boldogságát akarja, mit az ember jótettekkel, hittel, szeretettel, tiszta, mocsoktalan étellel érhet el.

Jezsaiás, ki 800 esztendővel később élt mint Mózes, maró gunynyal szól arról a sorsról, mely Babylonia két főistenére vár. Bélust és Nebót — hirdeti Jezsaiás 46. fejezete — az isteneket! — barmokra fogják majd fölrakni (Xerses idejében) hogy elhurczolják, mert másképp nem boldogulnak velök, hisz maguktól nem mozdulhatnak.

Persze, hogy e közben föl is fordulnak, a földre is potyognak — az istenek! Kikről azt hiszik a balga hívők, hogy ők hordozzák az embereket.

A mi Urunkat akarjátok ezekkel összehasonlítani?

Jeremiás is, ki még később élt, hirdeti, hogy Babylonia bukásával, melyet a próféta előre lát, megbukik Bélus isten is, megrendül Marduk isten és nevetség tárgyává válnak Bábel összes bálványai. (Jeremiás 50. 2.)

Babylonia rút bálványimádását különben számtalanszor korholják a próféták és a legkicsapongóbb politheizmusról szólnak a kiásott táblácskák tizezrei. És mégis akad egy tudós, ki szemébe vágja minden eddigi kutatásnak, hogy a monotheizmust Mózes Babyloniától vette át, mert ő 3 táblácskáról az Ivh nevet véli leolvasni!

*

Mondottuk már, hogy ha Ivh is volna, amit Delitzsch, de *csak* Delitzsch annak olvas, akkor sem mond semmit. Ahol Ivh más istenekkel együtt jelenik meg, ott monotheizmusra gondolni egyszerűen nevetséges. Épp olyan nevetséges volna azt bizonyítani, hogy Áli kalifa, kinek 4000 felesége volt, mongámiában élt, mert egyik felesége olyan nevet viselt, mint aminőt az egyfeleségű emberek asszonyai viseltek, t. i. Jechida, azaz az egyetlen feleség.

Eltékintve ettől, hivatott tudósok tagadják is, hogy amit Delitzsch Ivh-nek olvasott, egyáltalában istent jelentene. Az asszyriologia atyja, a híres Jules Oppert egyszerűen nevet Delitzsch felfedezésén. Az illető táblácskák szerinte adásvevési szerződések, melyeken az egyik szerződő félnek olyan neve van, aminőt a németek közt ma is találni, például Gotthilf, Gottlieb, Gotthold, és aminők különösen gyakoriak voltak a régi zsidók közt. A Jehósua, Hosea, Eliezer, Elithamach azt jelentik, hogy Istensegits, vagy Isten a segítségem Ilyen neve volt annak a hajdani babyloniai szerződő félnek is, akinek végtelenül profan kontráktusából Delitzsch a monotheizmust olvasta ki.

Íráson, minő a babyloniai ékirás, melyben az egyes jelek nem betűk, hanem szótagok, amelyek másképp hangzanak az egyik szóban és

másképp a másokban, aszerint tudni illik, ahogy a szomszédjelek megkivánják: könnyen félrenyargal a kutató logikája és csinál egy szatírcsból monotheizmust.

Történt már ilyen más nagy tudóssal is és nem is kiásott, rongált, ékirásos szerződések olvasásakor.

Csak e héten akadtam ilyen félrenyargalásra a nagy Wunsche Ágoston talmudfordításában. (A hires tudós két vaskos kötetet megtöltő agadákat fordított le a babyloniai talmudból. A munka czime: Der babylonische Talmud in seinen haggadischen Bestandtheilen. Megjelent Lipcsében, Schulze Ottó kiadásában 1886-ban). Majd, hogy a székemről le nem fordultam, mikor az itt elmondandó logikai buczkombárét elolvastam és hogy magamhoz tértem, valóságos nevető görcs fogott el.

Megilla traktatusa 9. lapja a. oldalán ugyanis megemlíti a talmud, hogy a zsidó vének, kikkel Ptolemeus, egyiptomi király a Tórát leíratta, több helyet megmásítottak. Ilyen változtatás Mózes II. könyve 4. fejezete 20. versében is történt, ahol elmondatik, hogy Mózes, midőn Midjanból visszatért Egyiptomba, feleségét és gyermekeit *számár*ra ültette. A vének azt a szót, hogy *számár*ra mással helyettesítették, azzal, hogy *emberhordozóra* (al nősze bené odom).

Hogy miért változtatták ezt így meg, azt lehet sejteni, de a talmud szövege, mely azon a helyen csak referál, el nem mondja. Tekintettel lehettek valami nagybefolyású emberre, kit tán éppen Chamórnak, azaz számárnak hívtak. Ez a föltevésünk meg ne lepje a laikus olvasót, mert ugyancsak abban a referadában olvassuk, hogy ezt a szót, hogy *nyul* a vének a *»rövidlábú«* kifejezéssel pótolták, mit a talmud azzal okol meg, hogy a király feleségét — Nyulnak hívták. Miért ne hívhatták volna ezek után az első minisztert Szamárnak?

Lehet az is, hogy az volt a változtatás óta, mert — mint Rasi is magyarázza — restelték Mózeszt úgy bemutatni, hogy feleségét és gyermekeit *számár*hátán utaztatja. Azért helyettesítették a szamarat emberhordozóval, mely lehet ló is, ami már sokkal előkelőbb. Legyen különben akármi a változtatás oka, tény, hogy a talmud ezt így beszéli el és tény, hogy Wunsche, a nagy Wunsche (említett nagy munkája első kötetének 495. oldalán) ezt a következőképpen adja elő:

A biblia szövegét, mely elmondja, hogy Mózes vevé feleségét és gyermekeit és számárra ültette őket, a vének így változtatták meg: »Und Mose nahm sein Weib und seine Kinder und liess si reiten *auf dem Fürsten der Kinder Edoms.*«

A »nősze bené ádam« (emberhordozó) szavakat Wunsche Ágoston valószínűleg »neszi bené

Edóm»-nak olvasta és így az elegansabb »emberhordozóból« melylyel a zsidó vének a szamarat helyesbítették, fejedelem lett, még pedig az idumeusok fejedelme.

Csodálkozom, hogy Wünschének e párját ritkító baklövéséből még nem kovácsoltak rituális vádat a talmud ellen. Edóm alatt tudvalevőleg később Rómát értették, itt meg az vagyon mondva, hogy a vének úgy korrigálták a biblia szövegét, hogy Mózes az ő feleségét és gyermekeit Edóm fiainak fejedelmére ültette, ami tisztára czélzás a — Vatikánra.

És *ilyen* baleset Wünschével, a nagy keresztény theologussal és hebreistával eshetett meg ismert, könnyű héber szöveg fordítása közben. Hogy ne csinálhatna hát szerződő kereskedőből monotheizmust Delitzsch Frigyes, mikor töredezett ékirásokat fordít, miket csak néhány évtized óta tudnak olvasni és mikor nyelvről van szó, melyet alig egynehányan értenek, tökéletesen senki sem.

Szabolcsi Miksa.

Az örök szövetkezetek.

Violet Ottót, a keresztény ruhaszövetkezet vezérigazgatóját, csekély harminczöt rendbeli csalásért éppen a héten itélték el több évi fegyházra... A kereskedelmi miniszter a napokban mutatta ki, hogy a lefolyt 1902. évben 634 szövetkezet keletkezett... Az Orsz. Központi Hitelszövetkezet pedig most közgyűlésez s ebből az alkalomból közzététeti, hogy 1902. év végén 1511 szövetkezet tartozott a kötelékébe, amelyeknek működési köre 5096 községre terjed ki. A szövetkezeti áldás tehát dusan terem. Az elvetett mag úgy fizet, mint jó esztendőben a buzaszem. Ünnepelnek. Megteremtik a szövetkezetek aratási ünnepét. Dalos szóval, koszorúval az urak vonulnak föl. Violet Ottót, aki magának aratott — lecsukják. És a nép százezrei? A 317.854 központi hitelszövetkezeti tag és a legalább még annyi egyéb hitelszövetkezeti tag? Annak szavát senki se hallja itt az ünneplésben.

Mi hallottuk. Ácsról nyolcz atyafi jött fel a héten csütörtökön Budapestre. Korán reggel jöttek és egyenesen az Alkotmány-utczába tartottak. Ugy mondták, hogy »szövetkezeti dolgok irányában«. Kilenczvenedmagukkal ők is tönkre tették a zsidó boltot. Másfél esztendeig még a tájékát is elkerülték, s most fejenként 106 koronát fizethetnek. — Megettek-e fejenként 106 korona értékű holmit a maguk boltjából? kérdeztük egy lilaszinbe játszó, kemény fekete kenyeret szárazon reggeliző atyafitól? — »Meg az ángyuk térgyit az uraknak«.

Kár, hogy ez az atyafi a központi hitelszövetkezet közgyűlésére »a magyar szövetkezeti eszmének valódi ünnepére« nem hivatalos. A szövetkezeti eszme áldásai irányában ő is fölvilágosítást nyújthatna ott — csakugy mint Majláth József gróf és a többiek. Hogy a tárgynál maradjunk, azt hisszük, Koleszár János plébános urat

sem fogadta a központi hitelszövetkezet ünnepi szónoknak. Pedig ez a plébános ur a temesmegyei gazdasági egyesület közgazdasági szakosztályának a napokban tartott alakuló ülésén szintén fölötté érdekes dolgot mondott:

»Konkrét esetek említése mellett — így olvassuk egy temesvári lapban, mely szoros kontaktusban áll a gazdaközönsséggel — kifogásolja a központi hitelszövetkezet által számított *magas kamatlábat*, az ötszörös felelősség daczára engedélyezett *csékély hitelalapot*... az *ellenőrzés és ügyvitel lassúságát*, végül azt, hogy számos szövetkezet oly helyen alakult, *hol a viszonyok erre még nem érettek* meg és azt, hogy *sok szövetkezet helytelen vezetés alatt áll*»

Temesvárótt azt mondták, hogy a plébános panaszai nem általánosak, de azért mégis elhatározták, hogy »a kamatláb csökkentése, a hitelalap emelése és az *ellenőrzés növelése* érdekében megkeresést intéznek a központhoz.«

De lássunk mást. A Felvidéki Híradó egyik közelebbi számában írja, hogy

»az itt a felvidéken létesített szövetkezeteknek nagy része hol az antiszemitizmus, hol a pánszlávizmus, hol pedig mindakettőnek a szolgálatába áll és — biztos értesüléseink szerint — a »Hangyát« is kijátsszák, amennyiben ott vásárolnak be, ahol nekik elvi szempontból kényelmesebb«.

E szerint tehát egyes szövetkezetek még a saját központjukat is kijátsszák, amidőn annak palástjába burkolózva, annak céljaival mindenestre ellenkező, idegen célokat követnek.

A központi Hitelszövetkezet kötelékébe lépett 224 szövetkezet leszámításával 410 különféle szövetkezet alakult az 1902 évben. A miniszteri beszámoló csak 144-et mond fogyasztási szövetkezetnek, 90-et pedig értékesítő szövetkezetnek. De így is több az 1902. évi fogyasztási szövetkezeti alakulás mint az 1901 évi (133), sőt — mondja a miniszteri beszámoló — »élénkebb mint bármely előző esztendőben«. Hogy mekkora a különféle kötelékekbe tartozó fogyasztási szövetkezetek állománya ma, az meg nem állapítható. Hat-hét-száz mindenestre van. Ez a nagy szám és az 1902. évi minden előző évinél »élénkebb fogyasztási szövetkezet alapítási mozgalom« mutatja, hogy micsoda rongálást vittek és visznek véghez a kis emberek existenciájában!

A hitelszövetkezeti alakulások ellen, különösen ha azok a központi Hitelszövetkezet kebelébe tartoznak, nem prédikálunk — bár mint a fentebb idézett kijelentésből következtethető, hiba nélkül azokban sem szűkölködnek. De igenis szavunk van a fogyasztási szövetkezetek elhurjándzása ellen, mert azok a szövetkezetek csak a legritkább, a legszörványosabb esetben képesek azokat a célokat megvalósítani, melyeknek szolgálatára állítólag alakulnak. A fogyasztási szövetkezetek túlnyomó részében a legobskurusabb elemek keresnek érvényesü-

lést. A legcsattanósabb példa erre a Violet ur esete, melynek szörnyűségeit nem mi, de a büntető bíróság tárta föl. De hány más ilyen, vagy többé kevésbé enyhébb eset van az országban, melyekből semmi sem jut a közvéleménybe, a nyilvánosságra! Hatvan-hetven emberrel, akivel fogyasztási szövetkezetesdit játszatnak: vajjon ki törödnék? Egy-két, esetleg három évig temetik azok a zsidó boltost, azután maguk temetkeznek el. A rendesen ötszörös felelősség czimén a bukott vagy felszámoló szövetkezetnél magasabb summájú fizetség hárul rájuk, mint amekkorát az egész fogyasztási szövetkezeti működés során általuk fogyasztott áruk értéke képvisel. Tehát nem csak, hogy olcsóbban nem jutnak az állítólag jobb áruhoz, hanem duplán fizetnek érte s a legkedvezőbb esetek többségében is kárba vész szövetkezeti részjegyük értéke.

Akik a »nép barátai« czimén a fogyasztási szövetkezetek gründolására való buzdtítás révén szerepelnek — azok statisztikát készíthetnének a bukott fogyasztási szövetkezetekről s az azok által tagjaiknak okozott károkról. Konkrét tényekből ítéljenek s ne lovagoljanak az elméleteken. Mert az elmélet szép, de megvalósulásának föltételei vannak. Ahol a föltételek nem találhatók, ott befűthetnek az elmélettel. Pedig e föltételek majd mindenütt hiányzanak nálunk. A fogyasztási szövetkezet, ha alkalmas vezetői és üzleti kezelésének ellenőrzésére megfelelő tényezői vannak, néhány ezer taggal tud boldogulni; de sokszor nem is száz taggal, minden más föltétel fenforgás esetén is, ki van zárva az érvényesülés, az áldásos munka. Akkor a szövetkezetnek biztosított kedvezmények: pusztuló közvagyon, a szövetkezeti tagok által remélt előnyök — : keserű csalódás.

De eltekintve azoktól a hátrányoktól, azoktól a csalódásoktól, melyek a legtöbb esetben magukat a fogyasztó szövetkezeteknek tagjait érik, azok a károk is nyomnak valamit a latban, amit a fogyasztási szövetkezetek a nemzeti társadalom széttagolása révén általában s a nemzetgazdasági életnek némely tényezőinél különösen előidéznek.

A nemzeti társadalom — mert a fogyasztási szövetkezeti alakulás, csaknem kivétel nélkül az izgatás eszközeivel jön létre — széteszlik fogyasztó szövetkezetbeliekre s olyanokra, kik fogyasztásra nem szövetkeznek. Ezekből megannyi ellenséges tábor lesz. A fogyasztási szövetkezetbeliek központjuk elveit követik, hatalmi érdekeiket szolgálják, sőt nálunk ma egyenesen politikai kirendeltségeivé válnak, amely kirendeltségek községi-, törvényhatósági-képviselő- és egyéb választásoknál érvényesülni törekszenek. Az is megtörténik különösen nemzetiségi vidéken, — ezt úgy a déli, mint az éjszaki megyékben tapasztalhatják — hogy a fogyasztási szövetkezetek központjuk elveit csak takarónak használják a saját nemzetellenes törekvéseiknek zavartalanabb kifejtésére. Státust alkotnak a státusban, s így a központoknak mindenestre a maguk módja szerint mivelt, közérdekűnek tetsző munkáját is megbontják. Tehát kétszeresen bontják föl a nemzeti társadalmat.

A gazdasági élet tényezőit a fogyasztási szövetkezetek úgy egyes saját tagjaik, mint a rajtuk kívül álló más keresetűek existenciájának megrongálásával, tönkretételével pusztítják. Nem csak a községbeli boltost s a kis iparosok számtalan egyedeit támadják meg létükben, hanem először megszokott rendes munkájuktól való elvonás útján egyeseket, utóbb pedig a szövetkezeti bolt fiaskójával a szövetkezet összes tagjait döntik anyagi romlásba. De ha ezt a szempontunkat nem hajlandók is a szövetkezeti eszme előharcosai elfogadni, annyit mindenesetre el kell ismerniök, amennyit a porosz földművelésügyi miniszter is koncedált a Reiffeisen egyesületek működése tárgyában a földművelésügyi miniszteriumban 1902. évi decz. hó 22-ikén tartott konferencián. A Bambergi keresk. kamara évi jelentése ad erről hírt. E szerint azt mondta a porosz földművelésügyi miniszter, hogy a szövetkezetek túlságos elszaporodása nincs ingyére, mert ez monopolizálásra vezet. Ugy ezen az ülésen a porosz keresk. miniszter képviselője is, Wendelstädt, főkormánytanácsos, a *szövetkezeti tevékenység szűkebbre szorítását* ajánlotta s azt javasolta, hogy a telepítő bizottságok a megbízható kereskedő cégeket ne mellőzzék.

Ha Poroszországban, melynek szövetkezeti mozgalmait nálunk csak másolják, vezető kormányférfiak szükségét látják az ilyen kijelentéseknek, akkor nálunk, ahol a szövetkezeti mozgalmak mögé nem annyira gazdasági, mint inkább hatalmi, társadalmi és nemzetellenes célok bujnak: sokkal több okuk volna a kormányköröknek kiadni a vetot. Hiszen nálunk a szövetkezeti mozgalmak sokkal több kárt tehetnek, mint egyebütt, mert nem csak társadalmunk, de gazdasági életünk is gyöngébb mint máshol.

De ha a szövetkezeti eszme tüzes terjesztői nem hajlandóak a mi érveinket elfogadni — hallgassák meg legalább a hozzájuk közelállókét. A győri egyházmegye püspöke, Széchenyi Miklós gróf most megjelent pásztorleveléből szivveljék meg a következőket: »Nem kell a hitel-szövetkezetek létrehozását erőltetni ott, ahol a szükséges feltételek nincsenek.« »Óvatosan kell eljárni a megalakítás körül már azért is, nehogy *valamely rendetlen kezelés, vagy visszaélés* magának az ügy hitelének, vagy a kezelő férfiak jó hírnevének ártson.« »Ahol csak lehet, a *hivatalos igazgatást nem egy okból világiakra kell bízni*«. »A fogyasztási szövetkezet... létrehozatala, fentartása, főképp pedig ellenőrzése a szervezet bonyolultabb voltánál fogva *nem oly könnyű*, mint a hitelszövetkezeteké. Kereskedelmi *szakértelmet* s *üzleti érzéket* kíván, melyek nélkül felvirágzása *lehetetlen*. Ilyen szövetkezet *elég* működik már körülöttünk.« (Tehát nem kell több!) »Ennek is megvan a maga *létfeltételei*, melyeket *szigoruan meg kell vizsgálni* az alapítás előtt.« »A fogyasztási szövetkezet a *kisebb kereskedelmet*, ha az jó kézben van, *ne sujtsa*, s a helybeli *kisiparnak ne legyen jelentékeny kárára*«. (Tehát most sujtja és kárára van!)

Ime, a győri püspök *pásztorlevelében* hirdeti mindazt, aminek mi kezdettől fogva szószolói vagyunk. A

győri egyházmegyében, melynek túlon-tul sok a fogyasztási szövetkezete s ezek közül több, keresztény jelszó alatt állandó izgatást folytató: Széchenyi gróf püspök bizonyára jó tanulságokat szerzett, hogy ihletett szavainak ilyen a foglalatja. *Komáromi Sándor.*

A »Hivek egylete« alapszabály-tervezetéből.

Hetek óta folynak czikkeink a megalakítandó egyletről, mely a tagok tizezreire számít és mely hivatva lehet arra, hogy új érának a kiinduló pontjává válják a magyar zsidók történetében.

Olvasóink tudják, miről van szó. Első sorban arról, hogy szent hitünket ne kelljen féltünk saját véreinktől; hogy a serdülő generációt, mely a mi helyünkre lép, már olyan szellem vegye körül, mely megóvjá őt a hűtelségnak és hitehagyásnak még a gondolatától is.

Ki ne akarna közreműködni ilyen szellem megteremtésében; ki fordulhat ellenünk, mikor várnak a megépítéshez akarunk látni vallásunk megvédésére?

Seregestül fognak csatlakozni a hivek az ország minden részéről, — ez volt a meggyőződése az értekezletnek, mely f. hó 11-ikén magáévá tette a bemutatott alapszabálytervezetet, melynek kivonatát alább adjuk. Kimondta azért azt is, hogy míg 2000 tag nem jelentkezett, addig az egylet meg sem alakul. 2000 tag csupán csak a megalakulásra; mert tizszer, huszszor annyira számítanak; mert csak így válhat az egylet azzá, aminek akarják, t. i. a magyar Izrael egyik emporiumává.

Férfiak és nők, fölnőttek és gyermekek egyaránt lehetnek tagjai az egyesületnek. Jelentkezni fognak, az a meggyőződésünk nekünk is, seregestül. Jelentkezni fognak egész testületek, egész iskolák és lesznek házak, melyek minden tagja tagja lesz az egyesületnek.

Czikkeinken kívül az agitáció semmiféle eszközzel nem élünk, hogy a szükséges tagszámot összehozzuk. Még csak gyűjtőiveket sem bocsátott ki eddig az előkészítő bizottság. Azt hiszi ugyanis minden tagja, hogy midőn a »Hivek egylete« megalakítását ajánlotta, *szükségnek* adott kifejezést, melyet minden igaz zsidó régóta érez. Érti t. i., hogy *tenni kell valamit*. Nos itt a módja, az óhajítás testet ölthet.

Várjuk az első megnyilatkozást. *Lapunk tudomásul veszi és regisztrálja a jelentkezést*, a tagdíjak küldését azonban *nem kérjük*, azt csak a megalakult egylet fogadhatja el.

Hogy az alapszabálytervezet miben állapítja meg az egylet céljait, kik lehetnek tagjai és milyen a szervezete, azt olvasóink az alapszabálytervezet következő kivonatából tudják meg:

Kivonat a »Hivek egylete« alapszabálytervezetéből.

I. FEJEZET.

Általános rész.

1. §.

Az egyesület neve : Hivek egylete ; székhelye : Budapest.

2. §.

Célja : A hithűség szilárdítása, a felekezeti önérték emelése, az összetartás tudatának istápolása és egyáltalában a magyarországi izraelita vallású polgárok szellemi, társadalmi és felekezeti érdekeinek előmozdítása, a vallás jogainak megvédése és az ellene irányuló támadások visszautasítása.

3. §.

Az egyesület, mint tisztán társadalmi, erkölcsi és felekezeti célokat követő egyesülés — a politika teljes kizárásával — csakis erkölcsi, társadalmi és kulturális eszközökkel óhajtja a viszonyokhoz képest céljait elérni. Ilyenek: a vallásos ismeretek terjesztése, zsidó irodalmi és történeti művek kiadása, előadások, tanfolyamok, hitoktatás, ösztöndíjak, társas összejövetelek, továbbá egy zsidó közművelődési alap létesítése és végül az izraelita vallás megvédését célzó jogvédelem szervezése.

A közművelődési alap kamatai az egyesület céljai számára fordítandók.

II. FEJEZET.

A tagok jogai, kötelességei, kilépése, kizárása.

5. §.

Az egyesületnek tagja lehet minden feddhetlen jellemű izraelita vallású egyén.

A tagok lehetnek :

1. rendesek
2. pártolók
3. kistagok
4. alapítók
5. tiszteletbeliek.

Rendes tag lehet minden 18. életévét betöltött izraelita vallású egyén, nemre való tekintet nélkül, aki a felvétel alkalmával az egyesület által létesítendő közművelődési alap (3. §.) javára egyszer és mindenkorra egy koronát lefizet, azonfelül kötelezi magát, hogy tagdíj fejében legalább három évre szóló kötelezettséggel évenként 4 koronát fizet.

Pártoló tag lehet minden 18. életévét betöltött izraelita vallású egyén, aki a felvétel alkalmával a már említett közművelődési alapra egyszer és mindenkorra 50 fillért lefizet és azonfelül kötelezi magát, tagdíj fejében, legalább három évi kötelezettséggel, évenként két koronát fizetni.

Kistagok lehetnek a 18 éven aluli izraelita egyének, a kik tagdíj fejében évenként 1 koronát fizetnek.

Alapító tagok azok, kik az egyesület céljaira egyszer és mindenkorra legalább 100 koronát fizetnek.

Tiszteletbeli tagok azok, akiket a képviselői közgyűlés (12. §.) az egyesület és a felekezet körül szerzett érdemeikért ilyenekül megválaszt.

6. §.

Az üsgyűlésen (10. §.) minden rendes, pártoló, alapító és tiszteletbeli tagnak van indítványozó, szavazó és cselekvő választási joga. A képviselő (11. §.) tagjául azonban csak rendes tag választható meg.

Szervezet.

Üsgyűlés.

10. §.

Minden három évben egyszer az egyesület összes rendes, pártoló, alapító és tiszteletbeli tagjai egy közgyűlésre — üsgyűlés — hívandók egybe, melynek feladata a 11 §-ban körülírt képviselőt megválasztani. Ez az üsgyűlés oly időben tartandó meg, hogy a képviselő megbízásának lejártá előtt megválasztható legyen. Az üsgyűlésre hírlapok útján történik a meghívás legalább négy héttel a gyűlés határideje előtt.

Képviselőt.

11. §.

A képviselőt az egyesület rendes, pártoló, alapító és tiszteletbeli tagjainak összessége hat évre szóló megbízással választja az üsgyűlésen. A képviselői tagok száma az egyesület tagjai számához alkalmazkodik olyképpen, hogy minden 1000 budapesti tagra 50 budapesti képviselői és minden 1000 vidéki tagra ugyancsak 50 vidéki képviselői tag jut. Amennyiben a képviselői tagok száma a 200-at meghaladja: minden további 1000 budapesti és 1000 vidéki tag után egyenként 20—20 képviselői tag választandó.

12. §.

A képviselőt az igazgató választmány évenként legalább egyszer rendes közgyűlésre hívja egybe.

Erre a közgyűlésre a tagok a közgyűlés határnapját megelőzőleg 15 nappal hírlapok útján meghívandók.

A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

a) az elnök, társelnökök, alelnökök, igazgató választmány, szakosztályi előjárók, ellenőrök, pénztárosok, számvizsgálók megválasztása.

b) az évi jelentés megvizsgálása, a megvizsgált évi számadás jóváhagyása, a felmentvény megadása és a költség-előirányzat megállapítása.

c) az igazgató választmány határozatai ellen beadott felebbezés felett való határozás, amennyiben a felebbezés az évi rendes közgyűlés legalább 15 nappal megelőzőleg adatott be.

d) az alapszabályok netáni módosítása.

e) A tagok által tett indítványok feletti határozás, ha azokat legalább nyolcz nappal a közgyűlés előtt az igazgató-sághoz írásban benyújtották.

f) A tiszteletbeli tagok megválasztása.

12. §.

Az első három év leteltével a képviselői tagok fele sorsolás útján kilép és új választás alá esik, úgy hogy azután, minden három évben a képviselőt fele újból választandó. A kilépett tagok újból megválaszthatók.

13. §.

A képviselői közgyűlés egyszerű szótöbbséggel hozza határozatait.

14. §.

Az évi rendes közgyűlésen felül rendkívüli közgyűlés hívandó össze.

a) Ha az igazgató választmány szükségesnek találja.

b) Ha annak egybehívását 200 szavazatképes tag kívánja.

Igazgató választmány.

17. §.

Az igazgató választmány intézi az összes ügyeket, amennyiben azok a képviselői közgyűlésnek fenntartva nincsenek. Az igazgató-választmánynak van fenntartva az egyesület ügyészének, titkárának és egyéb szükséges tisztviselőinek megválasztása és díjazásuk meghatározása.

18. §.

Az egyesület elnöke és alelnöke egyszersmind az igazgató-választmánynak elnöke és alelnöke is. Az igazgató-választmányt az elnökkel együtt 51 rendes tag és 20 pótag alkotja, akiket a képviselői közgyűlés három évre választ meg.

Ha valamelyik tisztviselő a közgyűlés előtt kilép, vagy meghal, helyét az igazgató választmány a maga köréből megbízás útján betöltheti. Az ilyen megbízás csak a legközelebbi közgyűlésig érvényes.

19. §.

Határozathozatalra az elnökön, illetve helyettesén felül legalább 10 tag jelenléte szükséges.

20. §.

Az igazgató választmány a szükséghez képest alakíthat kebeléből, vagy a képviselői tagok kebeléből szakosztályokat, illetve bizottságokat.

21. §.

Minden hónapban legalább egyszer választmányi ülés tartaddó, de sz. elnökség a szükséghez képest rövidebb időközben is egybehívhatja a választmányi ülést; köteles azonban az elnökség a választmányi ülést egybehívni, ha azt az igazgató választmány tagjainak legalább egy harmada kívánja. A választmány egybehívásáról az elnök gondoskodik.

Vidéki és egyéb bizottságok.

24. §.

Az igazgató válssztmány felhatalmaztatik, hogy az egy-let fejlődéséhez képest céljainak előmozdítására, a vidéki tagokból helyi bizottságokat, az egylet nőtagjaiból hölgybi-zottságokat, kistagjaiból pedig ifjusági bizottságokat szer-vezzen és ezek működése körét időről-időre megállapítsa. E bizottságok elnökségüket és tisztikarukat maguk választ-ják kebelükből.

H i r e k

— **Izraelita ösztöndíjak.** Az országos magyar izraelita ösztöndíjegyletnek folyó tanévi ösztöndíjaira 86 joghallgató, 61 orvostanhallgató, 96 bölcsészethallgató, 54 műegyetemi hallgató és 13 rabbiképző-intézeti hall-gató, összesen tehát 310 folyamodó pályázott. Folyó hó 9-én tartott ülésében döntött a választmány a kiküldött albizottságok jelentései alapján az ösztöndíjak odaitélése fölött. A választmány rendelkezésére 14 320 kor. állott, de még ezzel a tekintélyes összeggel sem lehetett minden jogos igényt kielégíteni, úgy hogy, mint az ezelőtti évek-ben, az idén is több folyamodót dicsérrettel kellett fel-emplíteni, ami annyit jelent, hogy ezek jövőre egyenlően minősítettek között előnyben fognak részesülni. A kiirt ösztöndíjakat a választmány a következő folyamodóknak adományozta:

1. A báró Eötvös József-féle 400 koronás ösztön-díjat két egyenlő részben *Keller* Salamon és *Vadász* Sándor joghallgatóknak;

2. a dr. Pollák Henrik-féle 400 koronás ösztön-díjat *Illési* Aladár orvostanhallgatónak;

3. a Rapoch Ignác és Francziska-féle 400 koronás ösztöndíjat *Schwitzer* Béla joghallgatónak;

4. a Leitersdorfer Lipót-féle 400 koronás ösztön-díjat *Rácz* Gyula műegyetemi hallgatónak;

5. a Baumgarten Bernát-féle négy 200—200 ko-ronás ösztöndíjat *Kammer* Árpád, *Krausz* Béla, *Pichler* Fülöp és *Widder* Sándor műegyetemi hallgatóknak;

6. a Hirsch Klára báróné jótékonyági alapítvá-nyának három 200—200 koronás ösztöndíjat *Vásárhelyi* Jenő joghallgatónak, *Wiener* Armin bölcsészethallgatónak és *Hirschfeld* Manó dr. rabbiképző-intézeti hallgatónak;

7. a Wahrmann Mór-féle két 240 koronás ösztön-díjat négy e yenlő 120 koronás részben *Sternberg* Imre, *Friedmann* Béla, *Berkovits* Rafael és *Fischer* Imre jog-hallgatóknak;

8. a Sváb Sándor és Lujza-féle két 200 koronás ösztöndíjat *Enyedi* Béla és *Preisich* Gusztáv műegyetemi hallgatóknak;

9. a Pollák Jakab-féle két 200 koronás ösztöndíjat *Bródy* Sámuel és *Pap* Izidor orvostanhallgatóknak;

10. a Wahrmann Sándor-féle két 200 koronás ösztöndíjat *Herzog* Irma és *Grósz* Pál orvostanhall-gatóknak;

11. a Sváb Károly-féle 240 koronás ösztöndíjat két egyenlő 120 koronás részben *Bauer* Emil és *Wittal* Jónás műegyetemi hallgatóknak;

12. a Taub Salamon-féle 240 koronás ösztöndíjat *Antal* M. István és *Lenkei* Gyula joghallgatóknak;

13. a báró Popper Lipót-féle 200 koronás ösztön-díjat *Kertész* Manó bölcsészethallgatónak;

14. a dr. Oesterreicher Ede-fele 200 koronás ösz-töndíjat *Szántó* Margit orvostanhallgatónak;

15. a Fochs M. L.-féle 200 koronás ösztöndíjat *Rotter* Salamon joghallgatónak;

16. a Fochs Johanna-féle 200 koronás ösztöndíjat *Kemény* Marczell joghallgatónak;

17. a Schreiber Mór és Ernesztin-féle 200 koronás ösztöndíjat *Goldschmidt* Áron bölcsészethallgatónak;

18. a Sternthal Arthur-féle 200 koronás ösztön-díjat *Goldner* Hermann orvostanhallgatónak;

19. a Neumann Julia és Miksa-féle 200 koronás ösztöndíjat *Greiner* Andor bölcsészethallgatónak;

20. a Kohn Salamon és Jozefa-féle 200 koronás ösztöndíjat dr. *Sik* Bernát rabbiképző-intézeti hallgatónak;

21. a dr. Rózsay József-féle 200 koronás ösztön-díjat *Goldner* Viktor orvostanhallgatónak;

22. a dr. Böhm Jakab-féle 200 koronás ösztöndíjat *Blau* Lipót orvostanhallgatónak;

23. a Sváb Lőrincz-féle 200 koronás ösztöndíjat *Endrei* Armin orvostanhallgatónak;

24. a Schwarcz Ábrahám és neje-féle 200 koronás ösztöndíjat *Kallós* Ede bölc-észethallgatónak;

25. a Singer Vilmos-féle 200 koronás ösztöndíjat *Makai* Endre orvostanhallgatónak;

26. a Spitzer Gerson és Julia-féle 200 koronás ösztöndíjat két egyenlő 100 koronás részben *Tarján* Géza és *Schnürer* Leó műegyetemi hallgatóknak;

27. a dr. Pollák Henrik-féle 200 koronás ösztön-díjat *Blassberger* Győző orvostanhallgatónak;

28. a dr. Goldberger Adolf-féle 200 koronás ösz-töndíjat *Weil* Jakab orvostanhallgatónak;

29. a Wolfner Gyula-féle 200 koronás ösztöndíjat két egyenlő 100 koronás részben *Quitner* Ede és *Román* Ernő műegyetemi hallgatóknak;

30. a dr. Hirschler Ignác-féle 200 koronás ösz-töndíjat *Rajna* Nándor orvostanhallgatónak;

31. a Schreiber Ignác és Fanni-féle 200 koronás ösztöndíjat *Kostbar* Vilmos bölcsészethallgatónak;

32. a Schmidl Mór és Mária-féle 200 koronás ösztöndíjat *Gergely* Anna orvostanhallgatónak;

33. a Schwarcz Samu-féle 200 koronás ösztöndíjat *Harmos* Sándor bölcsészethallgatónak;

34. a hatvani Deutsch Bernát-féle 200 koronás ösztöndíjat *Haimann* Hugó bölcsészethallgatónak;

35. a Gomperz Zsigmond-féle 200 koronás ösztön-díjat *Schönfeld* Áron rabbiképző-intézeti hallgatónak;

36. a Stern Ignác és Anna-féle 200 koronás ösz-töndíjat *Frank* Emil műegyetemi hallgatónak;

37. a Machup Adolf-féle 200 koronás ösztöndíjat *Porgesz* Armin joghallgatónak;

38. a Brachfeld Adolf és Mária-féle 200 koronás ösztöndíjat *Bródy* Mihály bölcsészethallgatónak;

39. a Bloch Mózes-féle 200 koronás ösztöndíjat *Groszmann* Zsigmond rabbiképző-intézeti hallgatónak;

40. a Baumgarten A. Fülöp és Fanni-féle 200 ko-ronás ösztöndíjat *Faragó* Kálmán bölcsészethallgatónak;

41. a dr. erényi Ullmann Sándor-féle 200 koronás ösztöndíjat *Mandel* Lajos joghallgatónak;

42. a Stern Miksa-féle 200 koronás ösztöndíjat *Török* László és *Somlár* Árpád műegyetemi hallgatóknak;

43. a Wolfner Zsigmond és Anna-féle 200 koronás ösztöndíjat *Lobstein* Pál bölcsészethallgatónak;

44. a Latzkó Náthán-féle 200 koronás ösztöndíjat *Bak* Elza bölcsészethallgatónak;

45. a dr. Hirsch Ármin-féle 200 koronás ösztöndíjat *Goldberger* Márk orvostanhallgatónak;

46. a Kohn Márton-féle 200 koronás ösztöndíjat *Halmi* Piroska bölcsészethallgatónak;

47. a Goldziher Miksa-féle 200 koronás ösztöndíjat *Szántó* Aladár joghallgatónak;

48. a Kunewalver M. Fülöp-féle 200 koronás ösztöndíjat *Mezey* Sándor joghallgatónak;

49. tizenhatsz egyleti 100 koronás ösztöndíjat *Sasvári* József, *Párkány* Frigyes, *Gimes* Jenő, *Schiff* Mór, *Eisenberg* Bernát és *Nóbel* Sándor joghallgatónak, *Herzog* Emma, *Pollacsek* Laura, *Neumann* Elza, *Wilhelm* Anna, *Szarvas* Arnold és *Schor* Ernő bölcsészethallgatónak, *Urbach* Henrik, *Katz* Márton, dr. *Silbertfeld* Jakab, dr. *Löwinger* Salamon, *Kohn* Lajos és *Klein* József rabbiképző-intézeti hallgatónak;

50. végül egy választmányi tag 200 koronás ösztöndíjat ajánlott fel és erre *Mezey* Ilona orvostanhallgatót praesentálta.

Az összes folyamodók kérvényeiket dr. *Simon* József kir. tanácsos urnál (Budapest, V., Fürdő-utca 10.) átvehetik.

— Az I. M. I. T. székesfehérvári fölolvasó-estéje. Az Izr. magyar irodalmi társulat vidéken rendezett fölolvasó-estéinek hódító útján, melyre az »Egyenlőség« terelte az egyesületet, immár a harmadik stációra érkezett. A tavaly tartott debreczeni, az ideai miskolczi fölolvasó-esték fényes sikeréhez a székesfehérvári méltán sorakozhatik.

Már hetekkel ezelőtt valóságos lázzal dolgozott az ottani congr. izr. hitközség előjárósága által designált bizottság élén *Steiner* Jákó dr. ügyvéddel és *Fodor* Mór hitk. titkárral, hogy mindent előkészítsenek, ami az ünnepély fényét emelje. És valóban nem vészett kárba a rendezők fáradsága, sőt az eredmény minden irányban felülmulta a legvérmesebb várakozásokat.

Márczius 8-án délután 4 órakor érkeztek meg a fölolvasók a fehérvári pályaudvarban, ahol őket a fogadóbizottság lelkes akklamációval üdvözölte. Fogatokon indultak a fölolvasás színhelyére, a Magyar Király szálló nagytermébe, amelynek ajtajánál a hitközség nagyérdemű elnöke, *Perl* Miksa dr. szívből fakadó szavakkal mutatja be a fölolvasókat a hitközség és a városi municipium megjelent összes képviselőinek. Rövid pihenő után következett maga az ünnepély.

Káprázatos volt a látvány, mely a fölolvasók elé tárult. Szébbnél szebb asszonyok ünnepi ruhában, feszülten figyelő férfiak és ifjak sűrű tömegben töltötték meg a termet. Érezni lehetett a meleg, őszinte érdeklődést, melylyel a nyerező szellemi élvezetek elé néztek.

Miután a hitközségi elnök figyelmes szóval bemutatta a fölolvasókat a hallgatóságnak és miután *Wertheim* Ármin községkerületi elnök, mint a közalap képviselője, üdvözölte a közönséget, kezdődött a fölolvasások sorozata.

Steinherz Jakab dr. székesfehérvári főrabbi volt az első előadó. Az I. M. I. T. által, a fővárosban rendezett egyik fölolvasó-estjén »Gondolatszabadság a zsidóságban« cím alatt fölolvasott magvas dolgozatának egy részét mutatta be a közönség élénk tetszése mellett. *Lenkei* Henrik következett utána. »Isten« versciklusából pompás részleteket adott elő. A poéta mélyen érző lelke tükröződött vissza minden strofáján. A hangulatos költeményeket a közönség sűrűn felhangzó tapsviharral fogadta. Épp oly osztatlan tetszésben részesült *Rothauser* Miksa »Hibáink és erényeink« czimen előadott elme-futtatása. Szellemes módon szól a zsidóság hibáiról, de nem huny szemet annak számos erényei előtt sem.

A gyönyörű, csevegő stílusban tartott fölolvasást — mely helylyel-közzel finom humorával kellemes derűtséget keltett — mindvégig osztatlan figyelemmel hallgatta a közönség és a végén tüntető tetszésnyilvánítással honorálta a fölolvasást. Végül *Blau* Lajos, az országos rabbiszeminárium nagyhirű tanára ült a fölolvasó-asztalhoz. »A zsidó alakja a XIX. század szektáinak« volt fölolvasásának czíme. Az előadó professzor mesteri nyelven irt pompás fölolvasásával beigazolta, miként lehet a laikustól távol eső tárgyat érdekessé, vonzóvá tenni. A történelem és a néppszichológia világánál bizonyította be, hogy a nép által alapított szekták sohasem gyűlölettel, hanem mindig szeretettel viseltettek a zsidóság iránt. Fölolvasásának lendületes, emelkedett hangu befejezése után a közönség szünni nem akaró tapsviharral fejezte ki elismerését a kitűnő tudósnek.

Az este 8 órakor tartott bankett, melyre több kétszáz vendégnél (hölgyek is szép számban) jelent meg, méltó koronája volt az ünnepnek.

Kitűnő vacsora, hamisítatlan borok és pezsgő, tüzes cigányzene mellett jelentősebbnél jelentősebb felköszöntések hangzottak el, melyek valamennyien az igazán emelkedett hangulat kifejezői voltak.

Külön kiemelendőnek tartjuk *Steinherz* dr. magasröptű szónoklatát, melyben az izr. rabbiképzést, mint a magyar zsidó művelődésnek leghathatósabb tényezőjét ünnepelte, továbbá *Havranek* polgármester kir. tan. előkelő őszinte liberalizmust tanusító pohárköszöntőjét, nem kevésbé *Festetich* gróf kir. tanfelügyelőjét, aki poharát költői előadással a fölolvasókra üritette, ifj. *Perlesz* dr., aki gyönyörű szavakkal *Silberstein* Adolf dr. emlékét idézte fel. Szellemesek, megkapók s úgy hazafias, mint zsidó szempontból érdekes tósztokat mondtak még *Grünfeld* nagybíró, *Hübner* takarékpénztári igazgató, *Meisl* nagykereskedő stb. Minden tekintetben feledhetetlen est volt: a magyar zsidó összeforrásnak, a főváros és vidék ölelkezésének gyümölcsöző, sokatígérő ünnepe.

Jelen volt.

— *Adler* Mór. Nagy halottja van a magyar közgazdasági életnek. *Adler* Mór, a budapesti *Adler* Ádám fia czég tulajdonosa, élete 84-ik évében folyó hó 12-ikén befejezte munkás életét. Nagy alkotások fűződnek a nevéhez, melyek sok sok millió idegen pénzt hoztak az országba. Mint gazdálkodó kezdte pályafutását, de midőn kenyerét más téren kereste tovább, akkor is a magyar mezőgazdaságnak tette a legtöbb szolgálatot. Alapítója volt az Erzsébet gőzmalomnak és harmincz éve, hogy ő teremtette meg az első magyar sertéshizlaló részvénytársaságot, amely a főváros egyik kerületét, Kőbányát fölvirágoztatta, s az állattenyésztésnek egyik jól fizető, dus jövedelmi forrásává vált. Volt idő, hogy jelentőség dolgában a főváros kereskedelmének egyetlen ága sem vehette föl a versenyt a kőbányai sertéshizlalóval, amely Kőbánya kereskedelmének, világhírű jelentőségének magvát teremtette meg és előidézője volt annak, hogy évente 70—80 millió forint osztrák és német pénz jöjjön be az országba és fusson szét a gazdaközönség kezébe. *Adler* Mór közgazdasági tevékenységét azonban ez a munka, melynek élete javarészt szentelte, nem meritte ki teljesen. Más ipari, közlekedési és pénzügyi vállalatoknak is dolgozott tagja volt. Így a nasiezi tanningyárnak, a budapesti lajosmizsei vasút rt. igazgatóságának és a saját — szolidaritás dolgában párját ritkító — bankházának. Munkássága ismételtelen részesült magasabb elismerésben. Ő felsége a III. oszt. vaskoronarenddel, a szerb király a Takova rend középkeresztjével tüntette ki. Amely irányadó előjáró volt a közgazdasági tevékenységben, épp oly vissza-

vonult volt egyébként magánéletében. Még a házasság élet örömeit sem ösmerte. Lelkéhez csak annak volt még hozzáférése, amit a zsidó egyszóval szentnek és jónak mond. Bámulatos kegyelettel csüngött atyja, Ádám emlékére, melynek tiszteletére saját hajlékában imaházat tartott fenn, ahol gyakran volt istentisztelet. Nemes szíve nem igen dobogott a nyilvánosság számára, de annál több és mélyrehatóbb jót tett elbukott existenciák és családok talpraállítása végett. Alamizsnát nem szeretett adni, arról meg voltak a magai nézetei; de ha egy-két ezer koronával kenyeret biztosíthatott szívesen dolgozó, munkaképes családok számára, — azt el nem mulasztotta. Hozzá tartozói is sok szépet tudnak a szívére beszélni. A felekezeti életben, mint a pesti hitközség és a Chevra Kadisa választmányának tagja hosszú éveken át működött. Jótékonyágának hírmondója lesz végrendelete is, melyet hétfőn bontanak föl. Ebben, információink szerint, 300.000 koronát hagyott jótékony és kulturális feladatok szolgálatára. Halála a főváros több előkelő családját döntötte gyászba. Temetése vasárnap lesz.

— **Román zsidók vándorlása.** Az új Ahasverék járás-keleése nem szünetel. A róluk való híradás ritkább ugyan, de ez nem jelenti a szünetet, nem a viszonyok változását s nem a helyzet jobbrafordulását. Budapesten át részint Bécs, részint Oderberg felé szinte hétről-hétre mennek kisebb-nagyobb csapatok, amelyeket idevaló érkezésükkor a rendőrség vesz pártfogásába s elszéledni nem enged. A többség jól öltözött iparosokból és családtagjaikból kerül ki, akiket a fővárosban való korlátozott tartózkodásuk idején az üldözött zsidók segítésére alakult bizottság támogat. Azokat, akik Romániába visszautaznak s ilyenek is szép számmal mennek át Budapesten, szintén a nevezett bizottság segít itt, míg brassói kirendeltsége ugyanezt teszi a román határszélen. Hogy mekkora a fluktuáció, s micsoda költségeket igényel ez, arra nézve a következő adatok tájékoztatnak. 1901 január hó elseje óta 1902 év végeig, tehát két év alatt, 11.099 román kivándorló utazott át a fővároson. Ezeket itteni tartózkodásuk idején a bizottság élmezte. A bizottság költségén részben Bécs, részben Oderberg felé 230 román kivándorlót küldtek, visszaérkező román zsidót pedig Budapestről 868-at küldtek Romániába. A bizottság brassói kirendeltsége március hó elejéig 1785 személyt segélyezett. Ez a segítőmunka 31.264 82 kba került csak Brassóban. Az 1785 segélyezett közül, mintegy 95% visszatért Romániába s ily alkalmából részesült támogatásban.

— **Vészi József.** Az újságírók egyesületének elnökét, a héten puskácsó elé állította Zichy Jenő gróf, a nagy iparbarát. Képviselőházi vita szolgált ennek okául, melyet a »legdemokratább« gróf olyan demokratikus tónusban kezdett, hogy más, mint affaire nem lehetett belőle. A levegő puszkaporos s ebben az obstrukciós világban a kormányelnök pennája, mely kezelőjének temperamentumát és szívét fekete barázdákba szántja, szívvél lélekkel hadakozik az őrhelyen. Számol következtetéseivel és helyt áll meggyőződéséért. A meggyőződésnek azonban nincs tisztelete, csak a puska-golyónak, mely elé kiállni kell és amely, ha az ellenfél kissé nagyot hall, akkor is kiszaladni kész, amikor erre már nincs joga. Bizonyos, hogy sokan szívszorongva várták ezt a mostani golyós igazságszolgáltatást. Nem csak a család tagjai, hanem mindazok, akiknek Vészi József a szívéhez nőtt. Ilyenek pedig — még az — ipar terén is sokan vannak. Kár lett volna az ő szívéért, melyből annyi sok jó, annyi szeretet, annyi melegség és tűz árad azok felé — akikkel valamelyes uton módon

vonatkozásba kerül. Mi az átlagon túl is szeretjük. Szeretjük mert büszkeségünk, mert az önérzetes magyar zsidóság lelkéből lekedzett, annak temperamentumából szökken virágjába és mert nem követi azoknak a sokaknak példáját, akik mint a leforrázott kutya somfordálnak odébb, ha szemükbe vágják eredendő bűnüket: a zsidót. Vészi ilyen »affaire«-nak is a szeme közé néz. Megmutatta azt a héten, amidőn Holló képviselő a »Vészi Jakabok«-ról beszélt. Holló képviselő — mint a Magyarország szerkesztője kétségkívül csak nyelvbottlásból szólott a Vészi Jakabokról. De ha egyébként uincsenek tán inyére a Jakabok, ezt a felfogást mindenesetre derűs színben mutatta be Vészi, midőn a Holló megjegyzésére czélozva ezt mondotta: »Ha azt akarta vele jelezni (a Vészi Jakabokkal), hogy zsidó vagyok, úgy ez tény ugyan, de ezen tény létrejöttében nekem részem nincs, habár következményeit örömet viselem.« Pedig azokat a következményeket — olyan tényekért, melyeknek létrejöttében másoknak igenis részük van — nem mindenki viseli örömet.

— **Adomány iskolaépítésre** Bródy Zsigmond főrendiházi tag, kinek nemies szívére százezreket érő alapítványok tanúskodnak egy újabb tényével bizonyítja azt az áldozatkész szeretetet, melylyel a magyar kultúrát ápolja. Béli az esztergomi egyházmegyében ugyanis iskolát kell építeni, s erre Bródy Zsigmond 12,000 koronát adományozott.

— **A szegedi zsidó hitközség** várhelyi Rósa Izsó dr. elnöke mellett márcz. 10-én közgyűlést tartott. Két órán át tartott a közgyűlés; amely a tárgysorozat végeztével valóságos ünnepélylél alakult. Ekkor mondott ugyanis a képviselőtestület a lemondó előjárásának köszönetet azért az eredményes működésért, amelylyel megbízatásuk három esztendejében ugyszólván fénykorát érte el a hitközség. A gyűlés kezdetén az előjáróság betérjésztette évi jelentését és zárszámadását, melyet a közgyűlés egyhangulag jóváhagyott. Ezután tárgyalta a közgyűlés a szolgálati-, fegyelmi- és nyugdíjszabályzatot, mely szintén jóváhagyást nyert. A gyűlés végével az előjáróság leköszönt, hogy helyt adjon azoknak, akiket a március 25-én tartandó gyűlésen fognak megválasztani. Ezután Obláth Lipót fejezte ki szép és tartalmas beszédben a képviselőtestület háláját az előjárásnak. Megemlékezett arról a nagy, önzetlen és eredményes munkásságról, melyet az előjáróság kivált az új templom és a székház létesítése körül fejtett ki. Az előjáróság éltetésével az ülés véget ért. Itt érdekesnek tartjuk röviden megemlíteni a következőket: Az új templom építésének eszméje még az árvíz előtt merült föl, de határozottabb alakot csak 1884-ben öltött, amikor már a hitközség komolyabban foglalkozott az építés eszméjével. A Szeged-csongrádi takarékpénztárból fölvetett kölcsön és a hitközség, valamint mások adományaiból 1899 végén már 107,000 forint gyűlt össze az építés céljaira. Végre a templom alapozási munkálatait 1900. augusztus 7-én megkezdtek s ma már egész fönségében emelkedik ki a hatalmas arányu, gyönyörű épület. A templom és székházépítés céljaira megszerzett ingatlanokért, az építkezés költségeire és a mellékes költségeire eddig 575.468 kor. 15 fillért fizetett ki a hitközség. A közönségnek a templom építés iránti kiváló érdeklődése mellett jellemzően tanusodik az a körülmény, hogy a felekezet kötelékébe nem tartozók is önként hoztak áldozatokat a templom-építés céljaira. Így Danczinger János, Juranovics Ferencz, Kass János, Mildner Alajos, Kátay Ferdinánd, Feren-csevics György, Kovács Lajos és Regdon Gejza. Az előjáróság azon törekvése, hogy az új templom az 1902. évi

nagy ünnepekre már rendeltetésének átadható legyen, nem valósulhatott meg. De a még hátralévő munkálatok 1903. április végéig befejezést nyernek és a fölavatás májusban megtörténhetik.

— A pécsi izr. hitközség márczius 8-án tartotta meg jánosi *Engel* József hitközségi elnök vezetésével évi közgyűlését. A megnyitó beszédben utalt elnök a gazdasági válságra, mely több nagy adófizetőjétől fosztotta meg a hitközséget, minek folytán az előjáróság nem látta még elérkezettnek az időt, hogy a tervezett nagyobb-mérvű befektetéseket már most végrehajtsa. De mivel a bevételi czimek még sem mutatnak csökkenést, reményli, hogy közeledik az időpont, amikor az iskola kibővítése, pótimaház és a hitközségi irodahelyiségek emelése tárgyában konkrét előterjesztést tehet. *Weisz* Gábor titkár előterjesztette erre az 1902. évi működéséről szóló jelentést, a zárszámadást és vagyoni kimutatást, amelyből kitűnik, hogy a hitközség jelentékeny összegeket fordított kulturális és jótékony czélokra. A bevétel 134.895 kor. 15 fill. (husár 10.500 kor., gabella jövedelem 4884 kor., templomszékek hasznobére 11.096 kor. 08 fill., tandíj és hitoktatási díj 11.477 kor. 68 kor., Pécs város kultuszszubvenciója 3000 kor., egyenes adó 23.332 kor. 30 fill.) Kiadás 127.721 kor. 44 fill. (tőke és kamattörlesztések 11.393 kor. 76 fill., hivatalnokok 21.367 kor. 42 fill., iskola 21.796 kor. 16 fill., kegydíjak 3600 kor., segély 2600 kor. Segélyezésre a többi intézményekkel együtt 19.715 kor. 93 fillért fordítottak). A vagyoni kimutatás szerint 408.726 kor. vagyonnal szemben 208.162 kor. teher, tiszta vagyon 200.563 kor. Az alapítványok állaga 145.448 kor. 97 fill. Midőn ezeket a jelentéseket tudomásul vették, *Spitzer* Lajos főgondnok jelentést tett arról, hogy a létesítendő központi temető daczára, a hitközség tagjai a régi temetőben temetkezhetnek, míg a rendelkezésre álló hely be nem telik. Szükséges azért a temető mögött elterülő mintegy 2 holdnyi területet is kőfállal bekeríteni. A felmerülő 10.000 korona költséget a közgyűlés megszavazta. A közgyűlés végül köszönetet szavazott azoknak, akik a hitközség ügyei körül buzgólkodtak.

— A szombathelyi hitközség f. hó 8-ikán tartotta *Geist* Lajos elnöklésével évi közgyűlését. A lefolyt évi tevékenységet, melyet körültekintő lelkiismeretes gazdálkodás, minden szükségletét kielégítő gondosság jellemez, az elnök tartalmas jelentésben ismertette. Az évi budget 35.000 kor. keretében mozgott.

— A tisztujítás a losonezi izr. hitközségben a múlt hetekben folyt le. A választás eredménye a következő: Hitközségi elnök *Schneller* Károly, hitközségi al-elnök *Keszler* Lipót dr. Iskolaszéki elnök *Hoffmann* Lipót dr., jótékony. oszt. elnök *Aranyosi* Sándor, hitközségi pénztáros *Laufer* Manó, iskolaszéki pénztáros *Schein* Fülöp. Jótékonyági osztályi pénztáros *Gottfried* Ignác, templom-gondnokok: *Künstler* Jakab, *Róth* Sámuel, *Trostler* Lipót. Hitközségi gazda *Basch* Miksa lettek. Az előjárósági tagok ezek: *Ausländer* Vilmos, *Fischer* József dr., *Goldberger* Dávid, *Groszmann* Ákos dr., *Kohn* József, *Rothmann* Herman, *Sacher* Gusztáv, *Sternlicht* Soma, *Streisinger* Ignác. Ezenkívül 12 iskolaszéki tagot, s a jótékonyági osztályba hat tagot és 2 gondnokot választottak.

— A karczagi hitk. és Chevra Kadisa jubileuma. Karczagon e hó 5-én a Zajin Adar alkalmából, mely a Chevra Kadisának rendes közgyűlési napja, megünnepezték a hitközség és Chevra Kadisa fenállásának 50-ik évfordulóját. Az ünnepély a mincha-ima bevégezése után az ez alkalomból feldiszipelt tanácsteremben vette kez-

detét. Itt *Stern* Dezső választmányi tag ékesszólóan ismertette és méltatta a hitközség 50 éves történetét. Utána *Schwarz* Ábrahám, a Chevra Kadisa jegyzője, a Chevra Kadisának a jótékonyág és humanitás terén kifejtett működéséről szólott, agadikus betétekkel fűszerezett beszédben. Végül *Turi* Manó dr. iskolaszéki elnök *Eötvös* József báró áldásos életét idézte tartalmas beszédben a diszes hallgatóság emlékezetébe. Azután a templomban visszatérve, *Schück* Mór vallástanár a nap jelentőségét, hazafias és vallási szempontból ékes magyar szóval méltatta, majd *Schück* Salamon, a hitközségnek 35 év óta főabbija, szívhez szólóan, a közönséget könnyekig meghatóan beszélt, a kicsinyes viszonyok között megindult multat összehasonlítva a jelennek. Az ünnep alkalmából diszes közönség töltötte meg a templom csarnokait. A hitközség apraja-nagyja, a város küldöttsége *Szentesi Tóth* Kálmán dr. polgármester vezetése alatt, a gymn. tanári kara *Horváth* Ferencz gymn. igazgatóval élén, a kunmadarasi, a kunhegyesi és a környékbeli hitközségek képviselői. Ott volt továbbá *Sándor* Pál országgyűlési képviselő, akit a karczagi Chevra Kadisa már 3 évvel ezelőtt a romániai zsidók érdekében kifejtett nemes tevékenységeért disztagjává választott. A templomból a közönséget az elhunytak iránt is lerovandó kegyelet a temetőbe szolitotta, hol *Kupfermann* Oziás mondott szép imát a halottak lelki üdvéért. Este 200 teritékü bankett volt.

— Fényes esküvő. A főváros két irányadó zsidó családjának gyermekét fűzte össze a héten a házasság szent köteléke. A vőlegény madarasi *Beck* Marczel dr., aki képviselői állásáról lemondott, hogy a magyar leszámítoló és pénzváltóbank igazgatója maradhasson, a menyasszony pedig *Weisz* Berthold országgyűlési képviselőnek irigyletű szépségű és nagyműveltségű lánya. Az esküvő ünnepe volt a főváros társadalmának. A dohányutczai templom melynek női karzatait is meg kellett erre az alkalomra nyitni, fényárban uszott, padsorait a közélet és a társadalom színe-java töltötte be, élén *Széll* Kálmán miniszterelnökkel és vejével *Bernrieder* Jánossal, meg *Láng* Lajos kereskedelmi miniszterrel. A fiatal párt *Kohn* Sámuel dr. eskette lendületes, szép magyar beszéddel. Az új párt és az örömszülőket elhalmozták szerencsekívánatokkal és az esküvői ajándékok valósággal kiállítás-számba mentek.

— Rabbiválasztás. *Adler* Vilmos drt, a hatvani hitközség nagytehetségű fiatal főabbiját, akit, mint irtuk, a sátoralja-ujhelyi stquo hitközség a minap egyhangulag választott hitszónokává, folyó hó 10-ikén, a marosvásárhelyi stquo anya hitközség főabbijává választotta. *Adler* Vilmos dr. most már három hitközségnek lehetne a rabbija, ha megvolna ennek a lehetősége. Nem tudjuk, hogy a három község közül már most melyiket választja, de annak híre már itt van, hogy a hatvani hitközségben, hol jelenleg működik, mozgalom indult meg, mely anyagi áldozatokkal akarja *Adler* Vilmos drt, maradásra bírni.

— Hymen. *Kovács* József dr. az Adria tengerhajózási társaság kitűnő ügyésze, aki a tollal is jól bánt, eljegyezte a »Neue Freie Presse« budapesti szerkesztőjének szép és művelt leányát, *Miczi* kisasszonyt.

Strasser Berthold, a Grill-féle udvari könyvkereskedés főnöke, nőül vette a héten *Montag* Lipót földbirtkosnak bájos és nagyműveltségű lányát, *Sarolta* kisasszonyt. Az esküvőnek fényes násznépe volt, mely kifejezésre juttatta azt a közbecsülést, melylyel az örömpárt és hozzátartozóikat a fővárosban körülveszik.

— **Halálozások.** Tornyai *Schossberger* Rezsőné szül. *Brüll* Teréz folyó hó 8-án, élete nyarának küszöbén, 32 éves korában elhunyt. A széplelkű és áldott szívű urhölgynek mélyen megrendítő halála tragikus eset következménye. Vagy két évvel ezelőtt a keleten járt úrával, amikor Jeruzsálemben is megfordult és a nyugati falnál imádkozott. Szentföldi utjukról visszatértükben Kairóban is voltak, ahol egy majmot vásárolt. A nagy utról magával hozta a kedves állatot, mely csakhamar az egész család kedvenczvé lett. Az állat szabadon járt-kelt a lakásban, s a napokban egyik rossz órájában megharapta urnójét. A seb elmérgült és halált okozott, a főváros két előkelő családját talpig gyászba döntötte, négy gyermeket fosztott meg édesanyjától, a férjet pedig hitvesétől.

Gonda Zsigmond budapesti hittanár 34 éves korában, folyó hó 9-én befejezte áldásos életét. A budapesti rabbiszemináriumból került ki és hittanári pályára lépett, melyen nálánál odaadóbb, lelkesebb tanerő kevés működik a fővárosban. Régóta beteges volt, de kötelességtudása és idealizmusa erősen tartotta benne a lelket. A nagy diófa-utczai gyászházban ravatala köré odasereglettek hűséges tanítványai: a tavaszmező-utczai gymn. a Bakács-téri kereskedelmi iskola és a Wesselényi-utczai városi polgári iskola növendékei tanáraik vezetésével. Ugyanott megjelentek Kayserling és Pollák rabbik, valamint Goldzieher Ignác dr., a pesti hitközség titkára és *Munkácsi* Bernát dr. tanfelügyelő. A pihenni térnek nemes buzdulással teljes életét *Weiszbürg* Gyula dr. hittanár rabbi méltatja és ugyancsak elsiratta édesapja *Goldberger* Simon hittanár is. A Chevre-Kadisa által rendezett nagyszabású temetés szertartásainak a temetői halottas házban is folytatása volt. Itt pályatársai nevében *Fényes* Mór dr. hittanár bucsuztatta szívéhez szólóan, majd egy VIII. oszt. gymnazista és egy III. oszt. gymnazista mondák istenhozzádot mesterüknek. Végül *Weisz* Miksa is könyvet fakasztó módon bucsuztatta a gyászolóktól.

Özvegy *Grósz* Ignácné, *Fekete* Ignác dr. fővárosi ügyvédnek, a Hirlapírók Nyugdíjintézete érdemes titkárának édesanyja meghalt Budapesten. A széles körökben ismert, áldott lelkű matrónát, ki szegényeknek és megszorultaknak istápolója volt, nagy részvétellel temették.

Guttmann Bélát a bécsi anyahitközség magyar születésű mesteri főkántorát súlyos csapás érte. Édes anyja szül. *Haas* Fáni Győrött, élete 80-ik évében elhunyt. Ravatalánál, melyet Győr társadalma állott körül, *Sniders* orth. főrabbi mondott az elhunyt kiváló tulajdonságait és különösen jámborságát méltató beszédet, melyben férjéről is, ki nagydeniben rabbi volt, kegyelettel emlékezett meg.

— **Aranylakodalom.** *Lipschitz* Ignác és neje szül. *Tenczer* Rozália a héten ünnepelték a család tagjai körében aranylakadalmukat. A férj 76, a feleség 70 éves. Az aranylakodalmas férfi, a néh. keszthelyi rabbinak a fia a 48-as idők egyik zsidó harczosa volt. Testvérevel Salamonnal együtt küzdöttek végig a szabadságharcot még pedig oly hőiesen, hogy mindketten kitüntetésben részesültek. *Lipschitz* Ignác Budavár bevételének is hősi katonája volt és élete alkonyán is szívesen emlékezik a nagy napokra. Felesége *Tenczer* Pál nővére, a kivel gyermekeiket mind tisztos társadalmi állásra nevezték. Az örömpár a ritka ünnepség alkalmából hozzátartozói és tisztelői részéről meleg ünneplésben részesült.

— **Főolvasás.** A IX. ker., Márton-utcai izr. imaegyesület marcz. 22-ikén a ferenczvárosi táraskör helyisé-

geiben (Üllői-ut 53.) főolvasással kapcsolatos tánczesztélyt rendez. A mulatság, amelynek *Heidelberg* Tivadar dr. a védnöke, jóvedelmét az imaegyesület templomalapjának juttatja. Főolvasónak szerkesztőnk, *Szabolcsi* Miksát kérték fel, aki *Kazárföldön* czímen olvas majd fel. Az estére szóló személyjegyek ára 2 korona, a családjegyeké 5 korona.

Előfizetési felhívás.

Azokat a tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése márczius hó végén lejár, szintugy azokat, akiknek előfizetése már elébb járt le, tisztelettel felkérjük, méltóztassanak előfizetésüket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Vérgyógyítás (Hemopatia).** Új és eredeti 14 év óta kipróbált gyógymód, amely hazánk és a külföld jobb köreiből általános elismerésnek örvend. Rendkívüli jó sikerrel alkalmazzák asthma, szív-, gyomorhólyag- és idegbajokban, vér- és bőrbántalmak ellen, továbbá kizárja az elmezavar és szélhűdés beálltát. A kezelése kellemes, nem gátolja a beteget napi foglalkozásában és tartós, gyökeres gyógyulást eredményez. E gyógymód megalapítója Dr. Kovács J. fővárosi orvos, akinek Budapesten, V., Váci-körút 18 sz. alatt egy, erre a célra berendezett orvosi rendelő intézete van, melyet mindazoknak legmelegebben ajánlunk, akik fent elősorolt bajok valamelyikében szenvednek. Dr. Kovács J. levélbeli megkeresésre készségesen válaszol. A nevezetnél a vérgyógyításról szóló értekezés 1 korona beküldése ellenében díjmentesen kapható.

Elsőrangú hazai gyártmány!

2500 gőzeséplőkészlet és
100,000 különféle kisebb gazdasági gép üzemen.

„ Első Magyar „
Gazdasági Gépgyár

— részvénytársulat —
Budapest, VI., Váci-út 19. sz.

Malomberendezésekre külön szakosztály!

A gazdálkodáshoz szükséges
összes gazdasági gépek elis-
* mert kitűnő minőségben. *
Szakba vágó kérdésekkel kér-
* * jük hozzánk fordulni. * *
Részletes fölvilágosítással és ár-
jegyzékkel szívesen szolgálunk
* * * * díjmentesen. * * * *

Morzsolók. * Répavágók.

Darálók. * Borprések. * Szecskavágók.

Vetőgépek. * Járgány cséplőkészletek. * Ekék.

Közgazdaság.

* **Általános Waggonkölcsönző Társulat** folyó hó 12-ikén tartotta 30-ik rendes közgyűlését szabolcsi *Polyák Béla* elnöklete alatt. A jelentés, melyet *Hartenstein* Zsigmond kir. tanácsos olvasott fel, egyhangulag elfogadtatván, a közgyűlés elhatározta, hogy a 484.680 korona 67 fillért kitevő nyereségből az alapszabályszerű levonások után részvényenkint 50 korona osztalék fizetessék ki. Az, hogy a társaság bevételei 69.901 koronával csökkentek, annak tulajdonítható, hogy a hazai vasutak tavaly a kivitelől majdnem egészen elestek, a helyi forgalmat pedig meglevő közlekedési eszközeikkel is képesek voltak lebonyolítani. A társaság kocsijainak tulnyomó része azonban a folyó évre már bérbe van adva és remélhető, hogy a még rendelkezésre álló 482 kocsit is el fogja helyezni. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, a felmentvényt megadta és elhatározta, hogy a szelvények e hó 16-ától kezdve beválthatók.

* **A Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe.** A Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe e hó 9-én kezdte meg működését a helybeli piacon. Az intézet helyiségei saját házában, V., Nádor-utca 4. szám alatt vannak. A fióktelep a folyó banküzlet összes ágait mivel s foglalkozik amaz összeköttetések ápolásával és fejlesztésével, amelyek a Wiener Bank-Verein s a hazai ipari- és kereskedelmi körök között már ez idő szerint is fennállanak. Utalunk egyébként az intézetnek lapunk hirdetési részében megjelent közleményére.

* **A Magyar Hitelszövetkezet** a minap tartotta IV. évi rendes közgyűlését *Beck Dénes* fővárosi bizottsági tag elnöklete alatt. Az évi jelentés az intézet emelkedéséről számol be. Jelenti, hogy I-ső évtársulat felszámolt és $5\frac{37}{100}\%$ kamatjövedelemben részesült. Az évi mérleg 25.068.57 kor. tiszta nyereséggel zárul és a részvényesek $5\frac{1}{2}\%$ -os osztalékban részesülnek. A felmentvény megadása után köszönetet szavaztak a vezetőségnek és a tisztikarnak. Végül a felügyelő-bizottságba beválasztották: *Böhm Sándor*, *Földiák Miksa*, *Stricker Sándor* mint rendes, *Glas Sándor* és *Löwinger Salamont* mint póttagokat. A választmány tagjai lettek: *Biró Mór dr.*, *Fuchs Dávid*, *Goldberger Mór*, *Sarkadi Ignác*, *Szenes Simon dr.*, *Weisz Fülöp* (rendes), *Kerinyi Emil* és *Márkus Samu* (póttagok).

* **A Budapest-Józsefvárosi bank** m. sz. a minap tartotta V. rendes közgyűlését *Bartolffy János* elnöklete alatt. Az évi jelentés az üzlet minden ágában emelkedésről ad számot. Az évi nyereség megfelel a befektetés 10% ának. Az évi tiszta nyereség 18.009.35 kor., melyből 4500 koronát fordítanak a takarékalapnak 10.000 koronára való kiegészítésére. Osztalékul 9026 koronát (5%) osztanak széjjel, míg a fennmaradó összeget új számlára írják elő. A közgyűlés a jelentést helyeslőleg vette tudomásul, a felmentvényt megadta és *Havass Rezső dr.* királyi tanácsos indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott *Brandstädter J.* vezérigazgatónak, *Gara Artur* titkárnak és a vezetőségnek.

Figyelmeztetés!

A közelgő husvétünnep alkalmából felhívjuk hitközségünk tagjainak figyelmét arra, hogy a fennálló és törvényben levő szabályrendeletek értelmében a husveti kenyerek (maczot) elárúsítása nem a szabad ipar, hanem a hit-

községi autonómia körébe tartozik és hogy hitközségünk tagjai csakis az általunk feljogosított hitközségi maczot-sütőktől szerezhetik be szükségletüket.

Figyelmeztetjük tehát a t. hitközségi tagokat, hogy a maczotnak idegen helyről, valamint a budai részekből, Kőbányáról és a kültelkekről való behozalától tartózkodjanak, mert a csomagok beérkezéséről a postahivatal hitközségünket esetről-esetre értesíti, s így azon jogunkat, hogy az idegen helyről beszállított maczotot hatósággal elkoboztassuk, a legszigorubban gyakorolni fogjuk.

Budapesten, 1903. február hóban.

A pesti izr. hitközség előljárósága.

A pesti izr. hitközség kórháza.

Pályázat.

A pesti izr. hitközség kórházában ápolónők kiképzése szándékoltatván, ezennel felhivatnak mindazon zsidó vallású nők, kik magukat ápolónőkké kiképeztetni óhajják és az alábbi pontokban felsorolt feltételeknek megfelelnek, hogy születésük és minősítésükre vonatkozó bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat a kórház igazgatóságához (VI., Szabolcs-utca 33) f. évi márczius 25-éig nyujtsák be.

1. A pályázó nők — kiknek magyar honosoknak kell lenniük — 22 éven aluliak és 35 évnél idősebbek ne legyenek.

2. Az elemi iskolát végezték legyen; magasabb iskolát végzetek előnyben részesülnek.

3. Erkölcsei bizonyítvány benyújtandó.

4. A kiképzés ideje 6 hónapban van megállapítva. Ezen idő alatt a tanoncok a kórházban élelmezést, lakást és a szolgálathoz szükséges ruházatot kapnak.

5. A tanulási idő sikeres betöltése után a kórházi igazgatótól minősítő bizonyítványt kapnak és hitközségünk kórházában megürülő állások betöltésénél első sorban fognak tekintetbe vétetni.

Budapesten, 1903. márczius hó.

A pesti izr. kórház igazgatósága.

A mármaros-szigeti szefárd izr hitközségtől.

Pályázat.

A mármaros-szigeti szefárd izr. hitközség a rabbiállás betöltésére pályázatot nyit.

Pályázhatnak kiváló jesibákat frekventált és rabbinusi kapacitások által autorizált alkalmi magyar szónoklatra képes, szigorúan konzervatív rabbik.

A rabbi állás 2400 korona évi fizetés- és 600 korona lakbérátalánnyal van rendszeresítve.

Kellően felszerelt pályázatok alantírott előljáró-ághoz intézendők.

Pályázati határidő f. évi ניסן 1903.

Mármaros-Sziget 1903. február 23.

A m.-szigeti szefárd izr. hitközség előljárósága.

Schmitz József,
hitk. jegyző.

Dr. Grünwald Zsigmond,
hitk. elnök.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (XI. sorsjáték) 6. osztályának húzásai f. évi márczius 26-tól április 22-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:

Márczius 26., 27., 28., 30., 31. Április 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 14., 15., 16., 17., 18., 22.

A húzások mindig délelőtt 9 órakor kezdődnek és a magy kir. áll. ellenőrző hatóság és a királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek, a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték húzási termében (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől). — A sorsjegyeknek a VI. osztályra való megújítása a játékterv szerint minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt 1903. évi márczius hó 19-ig eszközölendő.

Budapest, 1903. évi márczius hó 8-án.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lónyay. Hazay.

Hirdetmény.

Alulírott, ki már 1879-ik év óta מצות-sütéssel foglalkozom és ezen időtől úgy a bel-, mint a külföldön egy igen kiterjedt vevőkört megszereztem, a nagyérdemű hitközségeknek és magányosoknak ezen becses tudomására adom, hogy jelen évben is ft. Silberstein Josua orth. főrabbi felügyelete alatt a laskasütést gyakorolom, miáltal azon kedvező helyzetben vagyok, miszerint a legnagyobb megrendeléseknek és legmesszebbmenő kívánalmaknak eleget tehetek. Főtörökvésem és elvem: kiváló szép és finom sütemény, pontos és telkiismeretes kiszolgálás és olcsó árak. Szétküldés 5 kilos csomagokban, papírgönggyel, kívánatra ládákban is.

Kapható nálam שמורה מצות-liszt és dara שמורה מצות is. Kívánatra bérmentes árjegyzékkel szolgálok

Kolman Béni, Vác.

מצות בהבשר גמור

sütődénk,

mely az 1870-ik év óta

országszerte mint legmegbízhatóbb ismeretes. főtisztelendő **Pollak Fülöp**, helybeli főrabbi ur szigorú felügyelete alatt a »Pesti Hengermalom« által készített lisztből a legfinomabb מצות-t készíti a legujabb mód szerint, alulról való fűtéssel.

A csomagolás 5 kilos csomagokban történik, kívánatra ládákban is történhetik, az elszállítás a kívánt időre, úgy vasuton, mint hajón vagy postán, pontosan eszközöltetik.

Tisztelettel

KOHN IGNÁCZ és FIA, VÁC.

Az „Erzsébet” Gőzmalom Társaság BUDAPESTEN,

mely a »PANNONIA« gőzmalom átvétele óta a husvéti liszték gyártását folytatja, ajánlja a husvétkor használatos lisztfajtákat

megfelelően

a budapesti gőzmalmok eredeti lisztszámainak, melyek az itteni rabbinátus és különösen főtisztelendő **Pollák L. és Feldmann M.** rabbi úrak

szigoruan rituális

felügyelete alatt készítettnek.

Szives megrendelések a legolcsóbb napi árak mellett fogantatosittatnak.

Czim: „ERZSÉBET” Gőzmalom Társaság Budapest.

Dr. RENNER vizgyógyintézete

bejáró betegek számára.

Budapest, VII., Valeró-utca 4. (Telefon.)

Az intézet 34 év óta áll fenn,
most teljesen újjáalakítva, a legmodernebb gyógyeszközökkel
szellettett föl.

Alkalmazásban levő gyógyeszközök: A tudományos viz-
gyógymód összes eljárásai masszáz, villamos fényfürdő
(elhizásoknál), az elektromozás minden faja (galvanisatio,
faradisatio, franklinisatio, elektromos masszáz), hitőkész-
lékek (Psychrophor stb.).

Szénsavas fürdők

(Nauheimi eljárás, szivbajosok számára).

Kezelés alá vétetnek: Különbféle ideg- és gerinczbajok, ideges
gyöngeségi állapotok, álmatlanság, szédülés, a gyomor és belek
renyhesége, idült izületi és izomszű-

Prospektus kívánatra. — Árak mérsékeltek.

KOHN ARNOLD

sírköraktára

BUDAPEST, VII. ker., Károly-körút 15. sz.

SIREMLÉKEKminden ár és kivitelben, áthelyezések exhu-
málásoknál.

Javitási munkák a temetőben.

Telefon: 18-76.

Szombaton és ünnepnapon zárva.

valódi moóri, jó minőségű

fehér borfőt. Büchler P. rabbi szigorú
felügyelete alatt készítve ==**eladandó.**Venni szándékozók forduljanak felvilágo-
sításért a megnevezett rabbihoz Moóron.

A torontáli kézzel csomózott és

Tyilim-szőnyegek

legközvetlenebb bevásárlási forrása:

GRÜNBAUM VILMOS cégnél **NAGYBECSKEREK.**Tyilim-szőnyegek, pamlag-átvetők, ágy- és asztalterítők,
ágyelők, hintaszék-takorok, párnák, függönyök. Házi ipar-
cikk. Torontáli sima és csikos vásznak.

Kézzel csomózott smyrna- és perzsaszőnyegek.

A Torontáli Szőnyeggyár Részvény-Társaság
összes készítményeinek főraktára.**„THE GRESHAM”**életbiztosító-társaság
LONDONBAN.

Magyarországi fiók:

BUDAPEST,

V., Ferencz József-tér 5—6. sz.,

a társaság házában.

A társaság vagyona 1901. decz. 31-én kor. 190,871.731.—

Évi bevétel biztosítások és kamathól

1901. évi december 31-én 31,555.392.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki szer-

ződések, valamint visszavásárlások

stb. után a társaság fennállása

óta (1848) 426,999.043.—

Az 1901. évben a társaság 5718 köt-

vényt állított ki 50,727.261.94

összeg értékekben.

Prospektusokkal és díjtáblázatokkal,

melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá

ajánlatokkal díjmentesen szolgál a magyarországi és

Kelet fiókja B u d a p e s t e n, valamint ennek ügynökei a

fiók minden nagyobb városában.

BUTOROKnagy készpénzért mint
részletfizetésre

a leggyorsabbtól a legkímélőbb kivitelig legteljesebben

Ehrentreu és Fuchs

testvéreknel,

Budapest VI., Teréz-körút 8. Anarassy-ut. szelvény

Képes árjegyzék ingyen.

POLGAR SÁNDOR

egyetemen gyakorlott

kötszerésznél**BUDAPEST,**

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhe-
tők orvosi-, sebész- és beteg-
ápolási eszközök. Gummiárak,
kötszerek, fecskendők stb.Ujdonság! Legújabb talál-
mány *Polgár-féle* cs. és kir.
szabadalmazott sérvkötő, a leg-
tökéletesebb e téren.מחלום mohelim urak részére,
körülmetelési kések, biztonsági
lemez, ugyisintén dús rak-
tár az összes orvosi műsze-
rekben és aczélárakban.Valódi francia különlegessé-
gek (óvszerek) F. BERGUERAND
FILS párisi gyárából.

Utánzás ellen védve 16303. sz. alatt.

(Fenti címre ügyelni tessenek.)

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főtisztelendő **Dr. Hoff József** rabbi ur
felügyelete alatt készült

|| **מצות** ||

elismert kitűnő minőségben szállít 5 kilón
felüli csomagokban, vasut vagy posta ut-
ján, a monarchia legnagyobb és legrégebb
maczót-sütődéje

Schlesinger Lipót

ezelőtt

özv. **SCHLESINGER JOACHIMNÉ és FIA**
BISENCZ (Morvaország)

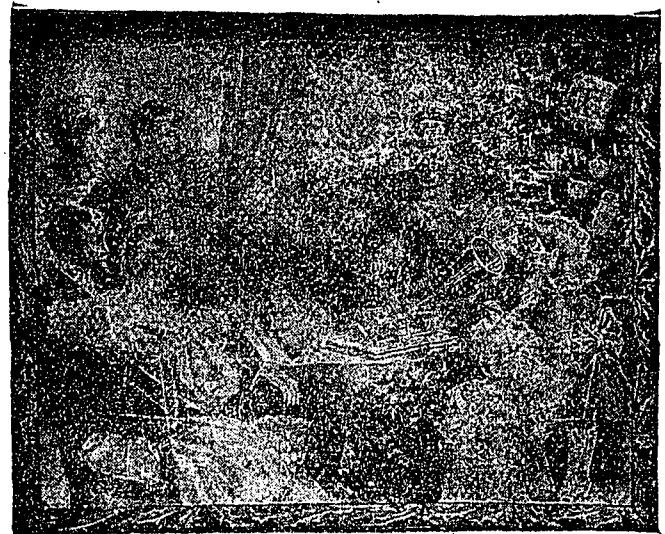
a következő árakban:

	brutto	netto	ként	klg.
Legfin. maczes, I. minőség			Kor	—56
Finom „ II. „	5 vagy 2½ kgr.			—54
Középfín. „ III. „	papírcsomagokb.			—52
Különleges tojásmaczesz				1.60
Maczesz, reszelni való				—54
Maczesz, finom	acélhengereken			—58
Maczeszdara	készülve és por-			—58
Reszelt maczesz	mentes			—60

Hítközségek és ismételárusítók áren-
gedményben részesülnek.

Minták bér- és díjmentesen.

A család legjobb szórakoztatója a Sternberg-fonograf!

Beszél minden nyelven.

Játszsa az összes hangszereket.

Tréfás előadásokat tart.

Bárki megörökítheti vele szeretteinek hangját
és boldog órák emlékét.

Ára: 10, 15, 20, 25, 30, 35, 45, 65, 85 forint és feljebb.

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

cs. és kir. udv. hangszergyár

Budapest, VII., Kerepesi út 36.

Első budapesti orthodox כשר

füstölthúsárú-gyár

REBENWURZEL SÁMUEL Budapest, Laudon-u. 8.

Kitűnő gyártmány. Legolcsóbb árak.

Uj!

Mustár כשר

Uj!

Hechser több gaónim részéről.

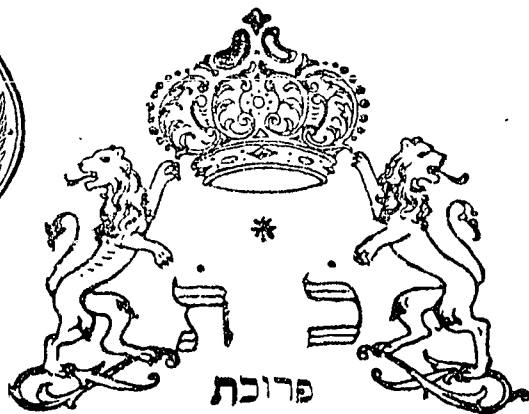
Első magyar aranyhímző telep.

BUDAPEST,

Deák Ferencz-utca 17.,

I. emelet.

HERZ EMMA

ajánlkozik mindennemű aranyhímzések, különösen

Tóra-köpenyek, sulchan-terítők, chupak stb.

kiválóan izléses, precíz és jutányos elkészítésére.
Hivatkozva e téren szerzett óriási prakszisukra, valamint ugy
a főváros, mint a vidék nagyobb templomainak szállított,
ezekre rugó hímzésekre vonatkozó elismerő levelekre.

Kitüntetve: Bécs 1890. Budapest 1896.

A WIENER BANK-VEREIN

magyarországi fióktelepe

Budapest, V., Nádor-utca 4,

saját házában.

Központ: BÉCS.

Résztvénytőke: 80,000.000.— korona,

Tartalékalap: 22,569.633.70 korona.

Fióktelepek: Budapest, Prága, Grác, Brünn és Aussig a/E.

Melléktelepek: Prossnitz, Wr.-Neustadt és Set.-Pölten

Letéptéztárak és váltó-üzletek: Bécs 12 kerületében.

A „Wiener Bank-Verein” magyarországi fióktelepe a
folyó banküzlet összes ágaival foglalkozik, nevezetesen:

betétek gyűmöcsözésével check- és folyószám-
lában, valamint takarékkönyvek-ek elleni váltók
leszámításával, hiteles engedélyezésével, előleg
nyújtásával értékpapírok ellen;

tőzsdei ügyletek eszközésével bel- és külföldi
piacokon, értékpapírok, idegen pénznemek és kül-
töldre szóló utalványok vételével és eladásával;
bel- és külföldre szóló hitellevelek kiállításával;
szelvények és sorsolt értékpapírok beváltásával;
bel- és külföldre szóló váltók beszerzésével; érték-
papírok őrzésével és kezelésével; kisorsolás alá eső
értékpapírok biztosításával árfolyam veszteség ellen.